

Tidligere modstandsfolk i Vejen vil nedfælde deres oplevelser

Folkebladet 8. december 1979

I første omgang skal erindringer indtales på bånd, senere vil noget blive udsendt skriftligt. Da to modstandsmænd blev skudt af SS under en sabotage-aktion.

Hvad der skete under Besættelsen i Vejen i årene 1940-45 skal bevares for eftertiden. Salgskonsulent Gudmund Holm Jensen oplyser, at han og seks andre, der deltog i den illegale kamp mod den tyske besættelsesmagt på egnen, er enedes om at nedfælde deres erindringer. De vil mødes jævnligt for i første omgang at indtale deres erindringer på bånd.

Det er en stor opgave at få samling på besættelsestidens mange hændelser på Vejen-egnen. Jernbanesabotagen var et vigtigt led i den illegale kamp, og denne indsats her på egnen kostede to modstandsfolk livet. Men der skete mange andre ting, som er værd at fastholde for eftertiden, og det bør ske, så længe de direkte implicerede endnu har en klar erindring om tiden for nu 35-40 år siden. Det lokalhistoriske arkiv er ikke mindst interesseret i en så fyldig skildring af besættelsesårene på Vejen-egnen som mulig.

Den kreds af tidligere modstandsfolk, Gudmund Holm Jensen hører til, er indstillet på i en overskuelig fremtid at udsende noget skriftligt om besættelsesårene på Vejen-egnen, men ikke alt vil blive offentliggjort, da et og andet vil være diskriminerende for personer, som endnu lever. Det kan jo ikke bestrides, at visse personer indtog en mildt udtrykt tvivlsom holdning til besættelsestiden.

En modstandsroman for unge

Gudmund Holm Jensen har været en god kilde for Ole E. Christiansen, der tidligere på året på Branner og Korchs forlag fik udsendt de sidste af fire bind af værket ”Krigen, der aldrig kom”. I de fire bøger skildres besættelsesårene i en lille jysk stationsby. Vejen har stået model til bøgerne, men ikke alt, hvad der står i romanen, skete på Vejen-egnen. Forfatteren har ladet sig lede af den digteriske frihed til selv at lave skabelonen og putte ind i den, hvad han synes er nødvendigt for at få en samlet handling. Heller ikke alle navnene er identiske med Vejen-borgere.

Bogværket gør ikke krav på at være en dokumentarisk skildring. Det har først og fremmest været magtpåliggende for forfatteren, at skrive en roman specielt for helt unge for at give dem et indtryk af krigens tid i Danmark. Og det er, som Folkebladet allerede skrev, da første bind udkom, lykkedes. Bøgernes varme menneskelige tone skal fremhæves, der appelleres ikke til hævnfølelser. Ikke blot heri ligger der en væsentlig pædagogisk værdi, men også i sprogbehandlingen. Bogen udmærker sig ved at være skrevet i et sobert, jævnt dansk sprog, og det er man ikke forvænt med i ungdomsbøger.

Hvad angår handlingen, er det særligt tillokkende for læsere på Vejen-egnen, at mange ting er stedfæstet til Vejen og nærmeste omegn. Mange lokaliteter er nævnt ved deres rigtige navne. Med bogen som ”rejsefører” kan man cykle ud og se de steder, hvor der ”skete noget”, og med lidt fantasi er det ikke svært at leve sig ind i de episoder, som fandt sted her.

Sabotørernes grav i skoven

Den 16. april 1944 foretoges i Vejen en sabotage-aktion, der kostede to frihedskæmpere livet. Aktionen er skildret i fjerde bog i Ole Christiansens roman ”Krigen, der aldrig kom”, afsnittet begynder:

- Lederen af sabotagegruppen ved højskolen sad hver aften og lyttede til den engelske radio. Naturligvis interesserede han sig for situationen i almindelighed, men det var navnlig de såkaldte ”særmeldinger”, han lyttede til. Og så en aften hørte han .. ”Hilsen til Anna, Sofie, Hedvig, Hanne og Trine”. Han behøvede ikke at lytte længere. Hilsen til Anna og Trine betød, at jernbanelinjen i hans område skulle sættes ud af drift inden tre døgn. Lederen, som gik under dæknavnet ”Jakob”, kontaktede straks nogle af de andre sabotører.

- Jeg har tænkt mig, at vi også skal sætte den store kran på stationen (i Vejen) ud af spillet, sagde ”Jacob”.

For at lokke det tyske bevogtningsmandskab ud af dens skjulested på stationen besluttede gruppen at dele sig op i hold på hver tre mand. Den ene gruppe skulle sørge for en sprængning et godt stykke borte fra stationen. Hvis det lykkedes at ramme et tog ved sprængningen på banelinjen, ville kranen sikkert blive sendt derud for at blive sat ind i oprydningsarbejdet. Når den var blevet afsendt, skulle den anden gruppe foretage en sprængning af skinner mellem stationen og det første sprængningssted, så kranen ikke kunne komme tilbage. Så havde man fred for den i nogle dage.

Aktionen gav drengen Johan lejlighed til at gøre en indsats. En mand, der i bogen hedder ”Jensen”, havde opdaget, at der den dag, da sabotage-handlingen skulle foregå, var SS-patruljer overalt. Det gjaldt om at advare sabotørerne, og denne opgave blev overdraget til Johan. Han skulle aflevere beskeden på forsøgsmøllen, hvis bestyrer tog mod beskeden, men var i den fortvivlede situation, at han ikke kunne få den viderebragt til sabotørerne.

De var tre mand og cyklede roligt af sted til Skibelund. På stangen af hver cykel hang en mappe med en maskinpistol, der dog ikke var samlet, og sprængstof. Da de kom til Ribe Landevej, lød pludselig det velkendte: ”Halt”. Sabotørerne drejede ind på den næste markvej og kastede sig ned bag en gammel roekule. Men soldaterne havde opdaget dem - sabotørerne var omringet. Tyskerne begyndte at skyde og kaste håndgranater. To af sabotørerne blev dræbt, den tredje alvorligt såret.

SS-soldaterne ville ikke udlevere ligene af sabotørerne. I hemmelighed blev de begravet i Grønvang Skov en mørk nat, og soldater bevogtede gravstedet. Den sårede sabotør kørtes i en ambulance til Kolding. Først efter krigen fik de to sabotører en kristen begravelse i skoven. Den 17. juni 1947 indviede provst Lindegaard den lille frihedskæmpergrav som en del af sognets kirkegård.

K. Chr.